

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

**СЛОБОДЯН Тетяна, здобувач вищої освіти
спеціальність 071 Облік і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет**

Анотація: у дослідженні проаналізовано інтелектуальну власність. Розглянуто її правове регулювання в Україні.

Ключові слова: інтелектуальна власність, право інтелектуальної власності, форма захисту, авторське право, патентне право.

Інтелектуальна власність є особливою сферою прав, що нині дозволяють отримати колосальні надприбутки за короткий термін, причому часто – з мінімальними або і практично відсутніми інвестиціями. Ось чому авторське право так часто підпадає під недобросовісне зазіхання з боку фізичних або юридичних осіб у всьому світі. Не є винятком і Україна. Інтелектуальна власність - це чималий перелік категорій. Напрацювання доробків у будь-якій із них віщує іноді суттєві зрушення в науці, культурі, живописі, шоу-бізнесі чи розробці програмного забезпечення. Тому захист авторського права, сприяння захисту творців винахідників, як / запобігання недобросовісному присвоєнню об'єктів інтелектуальної власності є одним з першочергових завдань для сучасної юриспруденції [1].

Право інтелектуальної власності [2] — у найширшому розумінні означає закріплені законом права на результат інтелектуальної діяльності в промисловій, науковій, художній, виробничій та інших галузях.

Але доцільнішим є визначення інтелектуальної власності через зазначення об'єктів інтелектуальної власності [2]: авторські права (бази даних, літературні, художні, аудіо-, відео- твори, комп'ютерні програми, карти, фотографічні твори); суміжне право; право промислової власності (винаходи, корисні моделі, промислові зразки, раціоналізаторські пропозиції, товарні знаки); фірмові та комерційні найменування; географічні зазначення; сорти рослин та породи тварин; топографії інтегральних мікросхем; комерційна таємниця.

Авторським правом регулюються відносини, які виникають в процесі створення та використання літературних, музичних і художніх творів, витворів кінематографії, наукових праць, серед яких необхідно виділити комп'ютерні програми та бази даних. "Патентне право" охоплює охорону винаходу за допомогою патенту, захист певних комерційних інтересів за допомогою законодавства про товарні знаки і торгіві найменування, а також законодавства про охорону промислових зразків [4].

Суб'єкти права інтелектуальної власності [2] — це творці об'єкта права інтелектуальної власності та інші особи, яким належать особисті немайнові та майнові права інтелектуальної власності. Серед суб'єктів права інтелектуальної власності особливе місце належить творцям: автору, виконавцю, винахіднику, раціоналізатору. Саме від творців це право може передаватися юридичній особі. Якщо охоронний документ на об'єкт права інтелектуальної власності втратив юридичну силу, то цим об'єктом може скористатися будь-яка фізична чи юридична особа, тобто він стає суспільним надбанням.

Форма захисту – це комплекс організаційних заходів, спрямованих на захист прав і законних інтересів авторів, виконавців, виробників фонограм, відеограм, організацій мовлення, винахідників та інших суб'єктів прав інтелектуальної власності. Форми захисту прав інтелектуальної власності [3]:

- юрисдикційна – передбачає діяльність уповноважених державою органів щодо захисту порушених прав на об'єкти інтелектуальної власності або прав, що оспоруються;

- неюрисдикційна – включає дії юридичних і фізичних осіб щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, які здійснюються ними самостійно, без звернення за допомогою до державних або інших компетентних органів.

Приділяється увага покращанню взаємодії державних органів та суб'єктів господарювання при здійсненні ними інтелектуальної діяльності. Належному забезпеченню конституційних прав громадян на захист інтелектуальної власності, покращанню міжнародного іміджу України має сприяти посилення контролю щодо розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм,

комп'ютерних програм. Необхідно приділити увагу боротьбі з випуском та реалізацією неякісних дисків, відеокасет тощо.

Україна має величезний науковий потенціал, тому велике значення для розвитку інтелектуальної власності, економічного зростання держави має подальше створення належних умов для винахідницької діяльності.

Література:

1. Правовий захист інтелектуальної власності в Україні: проблеми та перспективи розвитку. URL: <https://zkg.ua/yurydychni-posluhy-praktyky/pravovyi-zakhyst-intelektualnoi-vlasnosti/> (дата звернення 24.09.2023)

2. Інтелектуальна власність. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%83%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C> (дата звернення 25.09.2023)

3. Захист прав інтелектуальної власності. URL: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/%D0%97%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2_%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%83%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%97_%D0%B2%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96 (дата звернення 25.09.2023)

4. Правове регулювання інтелектуальної власності в Україні. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_4487 (дата звернення 26.09.2023)

Abstract: the study analyzed intellectual property. Its legal regulation in Ukraine is considered.

Keywords: intellectual property, intellectual property law, form of protection, copyright, patent law.

*Науковий керівник – ДОВГАЛЬ Олена,
доктор економічних наук, професор,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*